

การพัฒนาแบบจำลองการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

Development of A Cooperative Education Model of THAI-NICHI Institute of Technology

จิตรา จันทราเกตุวิ¹ อัจฉรา วัฒนานรงค์² นรา สมประสงค์³ และราชนันย์ บุญธิดา⁴

Chittra Chantragatravi¹ Achara Whattananarong² Nara Somprasonk³ and Rachan Boonthima⁴

¹ นิสิตการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา E-mail: putin_schnauzer@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา E-mail: Achara_wh@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา E-mail: nara_som@hotmail.com

⁴ อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: rachan_2012_cr@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น 2) สร้างรูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น 3) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดสหกิจศึกษาไปปฏิบัติ และ 4) ทดลองใช้รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จากความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) สร้างรูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ตามแนวคิดและหลักการการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ 3) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ จากความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยใช้แบบสอบถาม และ 4) ทดลองใช้รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา โดยสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากแบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) สภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่า ด้านการจัดองค์กรประสานงานสหกิจศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษามีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ส่วนด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมสหกิจศึกษามีการดำเนินงานในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ตามแนวคิดและหลักการการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ) จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดองค์กรประสานงานสหกิจศึกษา ด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมสหกิจศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา 3) การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่าโดยรวมและในแต่ละด้านมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาและเจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษาฯ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์/ผู้นิเทศก์งานสหกิจศึกษาของสถานประกอบการและนักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

คำสำคัญ : สหกิจศึกษา การบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ)

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the current status of cooperative education program of Thai-Nichi Institute of Technology, 2) to develop a model of cooperative education program of Thai-Nichi Institute of Technology, 3) to study the appropriateness and the feasibility of the model, and 4) to implement the developed model of cooperative education program of Thai-Nichi Institute of Technology. The study was conducted in four stages. The first stage was to investigate the current status of cooperative education program from the opinions of the related persons by using the questionnaires and the structured interview. The second stage was to develop a model of cooperative education program of Thai-Nichi Institute of Technology based on concept and principle of Japanese management (Monozukuri) by using a focus group method from cooperative education program experts. The third stage was to verify the appropriateness and the possibility in practice of the developed model from the opinions of the related persons by using the questionnaires. The fourth stage was to implement the developed model in the aspect of the continued cooperative education program activities by investigating the satisfactions of the related persons by using the questionnaires. The findings of this study revealed that 1) the current status of cooperative education program of Thai-Nichi Institute of Technology in the aspects of the cooperative education coordinating organization and the aspect of the continued cooperative education program activities were rated at a “moderate” level, while the cooperative education curriculum and activities was rated at a “high” level, 2) the model of cooperative education program of Thai-Nichi Institute of Technology based on concept and principle of Japanese management (Monozukuri) from the focus group method of the experts consisted of three aspects: the cooperative education coordinating organization, the cooperative education curriculum and activities, and the continued cooperative education activities, 3) the related persons rated the appropriateness and feasibility of the model in overall and each aspect at a high level and statistically significant higher than the set criterion at the level of .01. and 4) for the implementation of the model in the aspect of the continued cooperative education activities, the cooperative education advisors and cooperative education staff were satisfied with the model at the highest level and statistically significant higher than the set criterion at the level of .01. The cooperative education mentors in companies and the cooperative education students were satisfied with the model at a “high” level and statistically significant higher than the set criterion at the level of .01 as well.

Keywords : Cooperation Education, Japanese Management (Monozukuri)

1. บทนำ

การพัฒนาความรู้ด้านวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้ประชากรโลกต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากต้องพัฒนารูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในด้านวิชาการแล้วยังต้องเพิ่มการฝึกทักษะด้านการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับการทำงานที่มีสภาพใกล้เคียงกับโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องและเพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานให้มากที่สุด [1] กล่าวว่า ในปัจจุบันมีหลายประเทศได้นำการศึกษาควบคู่กับการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับผู้เรียนมาใช้ในสถานศึกษามีการดำเนินงานร่วมกับสถานประกอบการเพื่อสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเรื่องวิชาชีพของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสร้างบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน จนเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายนับจากนั้นเป็นต้นมา และเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการสร้างประสบการณ์วิชาชีพที่รู้จักว่า การศึกษาแบบสหกิจศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น [2] มีวิธีการจัดการเรียนการสอนและการปลูกฝังการเรียนรู้เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทางวิชาการและศีลธรรม จริยธรรมให้กับสังคมบนพื้นฐานวัฒนธรรมและความเชื่อของทั้งสองประเทศที่หล่อหลอมเข้าด้วยกัน โดยการนำหลักการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ) ซึ่งเป็นหลักการพัฒนาคนในภาคอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความทุ่มเทใจให้กับการสร้างสรรคผลงานที่มีคุณภาพและเข้าใจการทำงานตลอดทุกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนในรูปแบบสหกิจศึกษา แต่พบว่ายังมีปัญหาคือ การขาดข้อมูลการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่สามารถแสดงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันและ

การดำเนินงานสหกิจศึกษาที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

2.3 เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาไปปฏิบัติ

2.4 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่เป็นอยู่ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์ของสถาบันฯ จำนวน 66 คน พนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการจำนวน 129 คน นักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันฯ ที่ผ่านการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาแล้วจำนวน 141 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษาและจัดหางานของสถาบันฯ จำนวน 3 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้บริหารของสถาบันฯ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสหกิจศึกษาจำนวน 3 คน รวมเป็น 342 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2 ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นตามแนวคิดการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ) แหล่งข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญสหกิจศึกษา 13 คนในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งได้

มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ตามคุณสมบัติที่กำหนดจากการเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านสหกิจศึกษาและมีประสบการณ์ในการดำเนินงานสหกิจศึกษามาแล้วอย่างน้อย 5 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่นตามองค์ประกอบ 3 ด้านและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันฯ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษา จำนวน 35 คนและเจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษา จำนวน 3 คน และพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการจำนวน 88 คน รวมเป็น 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แล้วนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาเป็นรูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

3.4 ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษาและศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อผลการใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาและเจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษา พนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการ และนักศึกษา สหกิจศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมอาจารย์ที่ปรึกษา สหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการและนักศึกษาสหกิจศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดองค์กรประสานงานเกี่ยวกับสหกิจศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการและนักศึกษาสหกิจศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมสหกิจศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาและพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาสหกิจศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อสภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

สภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์ (n = 69)			พนักงานที่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการ (n = 129)			นักศึกษาสหกิจศึกษา (n = 141)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดองค์กรประสานงานสหกิจศึกษา	3.50	0.61	มาก	3.27	0.56	ปานกลาง	2.74	0.70	ปานกลาง
2. ด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมสหกิจศึกษา	3.61	0.54	มาก	3.57	0.30	มาก	3.44	0.74	ปานกลาง
3. ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา	3.39	0.58	ปานกลาง	3.26	0.41	ปานกลาง	3.29	0.76	ปานกลาง
รวม	3.55	0.50	มาก	3.47	0.30	ปานกลาง	3.28	0.67	ปานกลาง

4.2 รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดองค์กรประสานงานสหกิจศึกษา ได้แก่ การจัดให้มีหน่วยงานประสานงานสหกิจศึกษาเป็นหน่วยงานกลาง มีการกำหนดโครงสร้างขององค์กรประสานงานสหกิจศึกษาเป็น 5 ฝ่าย การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับงาน การจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานและกำหนดสถานที่ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานสหกิจศึกษาฝ่ายต่างๆ ให้เป็นสัดส่วนเหมาะสม และมีการอำนวยความสะดวกงานสหกิจศึกษาที่พร้อมและเพียงพอ 2) ด้านการจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมสหกิจศึกษา ได้แก่ กำหนดสัดส่วนรายวิชาหลักสูตรสหกิจศึกษาที่ฝึกให้นักศึกษาคิดเป็น ทำเป็นโดยกำหนดสัดส่วนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติงานเหมาะสมตามสายงานอาชีพ กำหนดรายวิชาเตรียมสหกิจศึกษา 1 รายวิชา จำนวน 1 หน่วยกิต และรายวิชาสหกิจศึกษา 1 รายวิชา จำนวน 6 หน่วยกิต และจัดให้ภาคสหกิจศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1 ของการเรียนในชั้นปีที่ 4 และมีระยะเวลา 16 สัปดาห์อย่างต่อเนื่อง กำหนดเงื่อนไขในการเตรียมความพร้อมและความสามารถทาง

ภาษาของนักศึกษาสหกิจศึกษาก่อนไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ มีการจัดหาสถานที่ฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ตำแหน่งงานพร้อมกับสวัสดิการให้นักศึกษาสหกิจศึกษา มีการวางแผนพิจารณา รับรองงานที่มีลักษณะงานสหกิจศึกษาอย่างแท้จริง มีการคัดเลือกและจับคู่งานกับนักศึกษาสหกิจศึกษาให้ตรงความต้องการของทั้งสองฝ่าย สถานประกอบการและอาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาควรร่วมกันวางแผนและนิเทศนักศึกษาสหกิจศึกษาเพื่อกำหนดช่วงเวลาการนิเทศและแนวทางการประเมินผลปฏิบัติงานของนักศึกษา มีการวัดและประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษาจากอาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาและพนักงานที่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ในสถานประกอบการ 3) ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา ได้แก่ มีการแจ้งผลประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาให้นักศึกษาทราบและแจ้งผลการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันให้สถานประกอบการทราบ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะความสามารถของนักศึกษาสหกิจศึกษาหลังจากกลับจากปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการเพิ่มเติม มีการติดตามผลการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษา การวางแผนและการดำเนินการเก็บข้อมูลของนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา การติดตามผลการทำงาน (Follow Up) และการได้งานทำของบัณฑิตหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาต่อและมีการจัดทำฐาน

ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งเก็บข้อมูลของสถานประกอบการอื่น ๆ ข้อมูลศิษย์เก่าและข้อมูลของสถานประกอบการในต่างประเทศ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

4.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษาพบว่า โดยรวมอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์ สหกิจศึกษาและเจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษา มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ ของสถานประกอบการและนักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาประเด็นของรูปแบบด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษาพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาและ

เจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษา และนักศึกษาสหกิจศึกษา มีความพึงพอใจการวางแผนและจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ และทักษะความสามารถของนักศึกษาสหกิจศึกษาหลังกลับจากปฏิบัติงาน สหกิจศึกษาในสถานประกอบการในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการมีความพึงพอใจในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับประเด็นอื่นๆ ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา และค่าที (t-test) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X}=3.50$)

รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา	อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์ (n = 9)			พนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการ (n = 31)			นักศึกษาสหกิจศึกษา (n = 31)			t
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. การแจ้งผลประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาให้นักศึกษาและสถานประกอบการทราบ	4.44	0.30	มาก	4.09	0.19	มาก	4.30	0.29	มาก	25.61**
2. การวางแผนและจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะความสามารถของนักศึกษา	4.81	0.38	มากที่สุด	4.39	0.50	มาก	4.61	0.37	มากที่สุด	22.06**
3. การติดตามผลการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษา	4.52	0.50	มากที่สุด	4.37	0.41	มาก	4.29	0.38	มาก	17.29**
4. การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสหกิจศึกษาเพื่อใช้ในอนาคต	4.28	0.44	มาก	4.26	0.45	มาก	4.52	0.25	มากที่สุด	19.45**
โดยรวม	4.52	0.23	มากที่สุด	4.21	0.21	มาก	4.43	0.24	มาก	31.44**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 ผลการศึกษาสภาพการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น 3 ด้าน

5.1.1 ด้านการจัดองค์กรประสานงานสหกิจศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถาบันฯ ได้จัดตั้งหน่วยงานประสานงานสหกิจศึกษาเป็นหน่วยงานกลางประสานงานเกี่ยวกับสหกิจศึกษา กับคณะต่างๆ อยู่เดิม รวมทั้งมีการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานสหกิจศึกษาและตามมาตรฐานการดำเนินงาน การจัดสหกิจศึกษาของสมาคมสหกิจศึกษาไทย [3] ที่กำหนด ให้มีหน่วยงานกลางในการดำเนินงานสหกิจศึกษา เพื่อประสานงานสหกิจศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับความสะดวก ในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่วนพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศสหกิจศึกษาของสถานประกอบการและ นักศึกษาสหกิจศึกษา เห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหน่วยงานประสานงาน สหกิจศึกษา มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการประสานงาน การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามโครงสร้างของหน่วยงานที่ไม่ ชัดเจนจึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน นักศึกษาสหกิจ ศึกษาอาจไม่ได้รับการดูแลอย่างเพียงพอ ขาดที่ปรึกษาและ ไม่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ตลอดเวลาและศูนย์ สหกิจศึกษาฯ ไม่มีสถานที่ที่เป็นสัดส่วนและอุปกรณ์สำนักงาน ที่เพียงพอในการดำเนินงาน ผู้มาติดต่อจึงอาจไม่ได้รับความ สะดวกและเกิดความไม่น่าเชื่อถือ

5.1.2 ด้านหลักสูตรและกิจกรรมสหกิจศึกษา อาจารย์ ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาและพนักงาน พี่เลี้ยง/ผู้นิเทศของสถานประกอบการ เห็นว่าการดำเนินงาน ด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์ส่วนใหญ่ มาจากภาคอุตสาหกรรมจึงได้นำความรู้และประสบการณ์ ในภาคอุตสาหกรรมมาปรับใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดภาคสหกิจศึกษาและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สหกิจศึกษา มีการดำเนินงานตามหลักการการจัดหลักสูตร

สหกิจศึกษาที่สมาคมสหกิจศึกษาไทย [3] ที่กำหนดให้ผู้เรียน มีการเรียนรู้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการก่อน แล้วเสริมประสบการณ์การทำงานให้ผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้ ทางวิชาชีพและมีวุฒิภาวะและความพร้อมทางสังคม สอดคล้องกับทิตนา [4] กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพตามลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ นักศึกษาสหกิจศึกษา เห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาสามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้บางส่วนและบางส่วนอาจไม่ สอดคล้องกับสิ่งที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้หรือไม่สามารถ นำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ทั้งหมด หลักสูตรไม่สอดคล้อง กับการทำงานในสถานประกอบการอย่างเต็มที่ จากแบบ สอบถามปลายเปิดนักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สถาน ประกอบการกับสถาบันฯ ควรมีการติดต่อประสานงานด้าน ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีในการทำงานร่วมกัน

5.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจาก สหกิจศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา พนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศของสถานประกอบการและ นักศึกษาสหกิจศึกษา เห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจ ศึกษา/อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา เห็นว่าเมื่อนักศึกษา เสร็จสิ้นการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ แล้วสามารถเรียนวิชาเลือกได้ตามความสนใจในภาคการ ศึกษาสุดท้ายก่อนสำเร็จการศึกษา สถานประกอบการเอง ก็อาจเห็นว่าเมื่อนักศึกษาเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานในสถาน ประกอบการแล้วก็ไม่ต้องดูแลนักศึกษาอีก ส่วนนักศึกษา อาจเห็นว่าหลังจากปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ แล้วตนยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน บางด้าน แม้จะมีการเปิดสอนรายวิชาเลือกให้นักศึกษา กลับมาเรียนในภาคการศึกษาถัดไปแล้วก็อาจยังไม่ตรงกับ ความรู้และทักษะที่นักศึกษาต้องการพัฒนา ซึ่งตามแนวทาง การจัดสหกิจศึกษาของสมาคมสหกิจศึกษา [3] กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นระหว่างนักศึกษา สถานประกอบการและผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้ทราบความสามารถของนักศึกษา และมีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อกำหนดเนื้อหาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการเรียนใน ชั้นเรียนให้เกิดการบูรณาการจัดการเรียนการสอนที่สมบูรณ์

5.2 ผลการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

5.2.1 ด้านการจัดองค์กรประสานงานเกี่ยวกับ สหกิจศึกษา การที่ผู้เชี่ยวชาญสหกิจศึกษาเห็นด้วยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ ประสานงานการจัดสหกิจศึกษาและการมีโครงสร้างของ หน่วยงานเป็นฝ่ายต่างๆ ทำให้การประสานงานมีความชัดเจน บุคลากรในหน่วยงานสามารถแบ่งงานกันทำตามความสามารถ และดำเนินงานครอบคลุมกระบวนการสหกิจศึกษาอย่าง เป็นระบบ การมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานแต่ละด้าน ทำให้ติดต่อประสานงานได้ง่ายและสะดวก บุคลากรรู้หน้าที่ รับผิดชอบของตนและวางแผนงานและดำเนินงานได้ตาม ที่กำหนด การสรรหาบุคลากรตามคุณสมบัติและจำนวน ที่เพียงพอ และการกำหนดสถานที่ของฝ่ายต่างๆ ให้เป็น สัดส่วน อาจช่วยลดปัญหาในการประสานงานกับผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการ แบบญี่ปุ่น (โมโนซุริ) [5] ที่มีการนำหลักการจัดกิจกรรม แบบไคเซ็น (Kaizen) มาใช้เพื่อทำให้สินค้าและบริการ มีคุณภาพสูงสุด มีการวางแผนงาน ลงมือทำงาน ประเมิน ผลการดำเนินงานและปรับปรุงหรือพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง บุคลากรมีการพัฒนาทักษะการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น และเป็นไปตามแผนการดำเนินงานส่งเสริมสหกิจ ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา [6] ที่กำหนดให้มีหน่วยงานกลาง ในการดำเนินงานสหกิจศึกษา ทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการอย่างใกล้ชิดและ ต่อเนื่อง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนและการ

ดำเนินงานสหกิจศึกษาที่เป็นระบบ

5.2.2 ด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมสหกิจ ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญสหกิจศึกษาเห็นด้วยกับรูปแบบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายวิชาในหลักสูตรของรูปแบบ มีสัดส่วนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเหมาะสมตามสายงาน วิชาชีพของนักศึกษาที่ทำให้นักศึกษาคิดเป็น ทำเป็น มีราย วิชาเตรียมสหกิจศึกษาและรายวิชาสหกิจศึกษาเพื่อเตรียม ความพร้อมทางวิชาการให้นักศึกษาปฏิบัติงานในสถาน ประกอบการตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง การกำหนด ภาคสหกิจศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ของการเรียนในชั้น ปีที่ 4 ทำให้นักศึกษาได้ไปปฏิบัติงาน สหกิจศึกษาในสถาน ประกอบการเมื่อมีความพร้อมเต็มที่และสามารถกลับมา เรียนเสริมความรู้และทักษะที่ยังอ่อนด้อยก่อนสำเร็จการ ศึกษา การกำหนดเงื่อนไขทางวิชาการและด้านภาษาของ นักศึกษาอาจทำให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานด้านวิชาการ มีความพร้อมในการทำงานบนพื้นฐานเกณฑ์ที่ใช้ในการ คัดเลือกพนักงานใหม่ของสถานประกอบการที่ใช้จริง การจัด ทำตำแหน่งงานสหกิจศึกษาพร้อมสวัสดิการให้นักศึกษา สหกิจศึกษา การรับรองงานสหกิจศึกษา การพิจารณาและ คัดเลือกนักศึกษาให้ตรงกับลักษณะงานสหกิจศึกษาทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษา และเจ้าหน้าที่ศูนย์สหกิจศึกษาได้พิจารณาและคัดเลือก เฉพาะงานสหกิจศึกษาที่นักศึกษาในสาขาวิชาสามารถ ปฏิบัติงานสหกิจศึกษาได้ มีการวางแผนร่วมกันระหว่าง คณาจารย์นิเทศก์และผู้นิเทศก์งานสหกิจศึกษาของสถาน ประกอบการในการนิเทศงาน สหกิจศึกษาทำให้ทุกฝ่าย เข้าใจรูปแบบและแนวทางในการนิเทศนักศึกษาสหกิจ ศึกษาในสถานประกอบการ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจ ศึกษา/อาจารย์นิเทศก์ สหกิจศึกษาให้คำแนะนำด้านวิชาการ และพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการให้คำ แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการวัดและประเมินผล

โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา/อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาประเมินผลรายวิชา สหกิจศึกษาของนักศึกษา 60% และพนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษาของนักศึกษา สหกิจศึกษา 40% ทำให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจากนักวิชาการและนักปฏิบัติอย่างแท้จริง [5] มีการนำแนวคิดการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ) มาใช้ในระบบการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยใช้หลักการห้าจี (5G) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนจากของจริง ใช้ทฤษฎีจริง ในสถานที่จริง สถานการณ์จริง และใช้กฎเกณฑ์ที่เป็นจริงมาบูรณาการในการเรียนการสอนเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพให้สังคม และตามแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ (Experiential learning) ของโคลบ [7] ที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยรับประสบการณ์ที่จำเป็นในการเรียนรู้ก่อนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถพื้นฐานในการสังเกตและทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรองจนสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ต่อไปได้และปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและความจำเป็นในการนำความรู้และทักษะต่างๆ ไปใช้ในการทำงานจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของลอมบาร์ดี [8] เรื่องการเรียนรู้จากสภาพจริง (Authentic learning) และงานวิจัยของเฮอริงตันและเคอวิน [9] เรื่องการเรียนรู้จากสภาพจริงได้รับการส่งเสริมจากการใช้เทคโนโลยี สรุปได้ว่าการเรียนรู้จากสภาพจริงทำให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้และทักษะที่มีในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต ผู้เรียนจะบูรณาการความรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้ตามสภาพจริงได้ประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามหลักการจัดหลักสูตรและกระบวนการจัดสหกิจศึกษาของสมาคมสหกิจศึกษาไทย [3] ที่มีการกำหนดภาคสหกิจศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่ชัดเจน รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขทางวิชาการของนักศึกษา เกณฑ์และกระบวนการการจัดหางาน การนิเทศงานสหกิจศึกษา และการวัดและประเมินผลงาน สหกิจศึกษาที่ชัดเจน

5.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา ผู้เชี่ยวชาญสหกิจศึกษาเห็นด้วยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัด สหกิจศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นด้านนี้ พบว่า ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อผลการใช้รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดให้มีการแจ้งผลประเมินการปฏิบัติงานให้นักศึกษาและสถานประกอบการทราบ ทำให้นักศึกษารู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานในสถานที่จริงและทักษะที่ควรพัฒนาของตนเองได้ชัดเจนขึ้น สถานประกอบการทราบความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา สหกิจศึกษาจากการนำเสนอโครงการสหกิจศึกษา การจัดโครงการเสริมความรู้และทักษะให้นักศึกษาหลังกลับจากปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการอาจสร้างโอกาสให้นักศึกษาพัฒนาทักษะที่สำคัญและความจำเป็นในการทำงานก่อนสำเร็จการศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตลอดระยะเวลาโครงการสหกิจศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการสำรวจภาวะการมีงานทำและการศึกษาต่อ และการติดตามผลการทำงานของบัณฑิตอาจทำให้หน่วยงานประสานงานสหกิจศึกษาสามารถวางแผนงานและดำเนินงานคุณภาพตอบสนองความต้องการของสถาบันฯ สถานประกอบการ นักศึกษาและสังคมได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (โมโนซุกุริ) [5] ที่ได้ใช้หลักการจัดกิจกรรมแบบไคเซ็น (Kaizen) มาทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาและปรับปรุงหรือพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงาน สหกิจศึกษามีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคตและตามหลักการดำเนินงานส่งเสริมสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [6] ที่กำหนดให้ภายหลังการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ สาขาวิชาต้องจัดเวทีให้นักศึกษาสหกิจ

ศึกษานำเสนอประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักศึกษา การจัดนิทรรศการแสดงผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา การจัดทำคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการของนักศึกษาทุกคน เพื่อใช้ปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนการเสริมศักยภาพนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของอลงกต [10] เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จากผลการเปรียบเทียบสมรรถนะกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ พบว่า การจัดกิจกรรมให้บริการงานและอาชีพที่ต่อเนื่องจากสหกิจศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดสหกิจศึกษาในสถาบันการศึกษาจะประสบผลสำเร็จ นักศึกษามีความพร้อมในการออกสู่ตลาดแรงงานมากที่สุด และวางแผนงานในอนาคตทั้งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมสหกิจศึกษา และสามารถกำหนดได้ว่าต้องการอะไรจากสถานประกอบการ และงานวิจัยของอัจฉราพร [11] เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุม สรุปได้ว่าการดำเนินงานครอบคลุมภาระงานด้านพัฒนาอาชีพโดยการจัดกิจกรรมอื่นๆ ต่อเนื่องจากการดำเนินงานสหกิจศึกษา ทำให้นักศึกษาสหกิจศึกษาได้ประสบการณ์ที่มีคุณค่า สามารถถ่ายทอดให้นักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาได้เรียนรู้ร่วมกัน เติบโตศักยภาพของนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา สร้างโอกาสการได้งานทำแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่ดีและยั่งยืนในการดำเนินงานสหกิจศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาซึ่งได้จากการวิจัยนี้เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบจากสภาพปัญหาที่เป็นอยู่และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการจัดดำเนินงานของสถาบันฯ ให้มีประสิทธิภาพได้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ด้านการจัดองค์กรประสานงานสหกิจศึกษา

สถาบันฯ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรประสานงานสหกิจศึกษาและแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นฝ่ายงานตามลักษณะและความรับผิดชอบงานเกี่ยวกับสหกิจศึกษา มีจำนวนและคุณสมบัติของบุคลากรฝ่ายต่างๆ เหมาะสมกับงาน ควรมีการจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ และควรจัดสถานที่ในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมและมีการอำนวยความสะดวกที่พร้อมและเพียงพอ

2) ด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมสหกิจศึกษา สถาบันฯ ควรประเมินหลักสูตรและสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาและศิษย์เก่า เพื่อพิจารณาสัดส่วนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในรายวิชาต่างๆ และความคิดเห็นของสถานประกอบการในการมีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและใช้งานจริงในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานสหกิจศึกษาและสวัสดิการให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกสมัครงานที่สนใจตรงกับความสามารถและความต้องการของนักศึกษาและสถานประกอบการ หน่วยงานประสานงานสหกิจศึกษา อาจารย์นิเทศก์สหกิจศึกษาและผู้นิเทศก์ของสถานประกอบการควรวางแผนงานและนิเทศงานสหกิจศึกษาร่วมกัน และปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

3) ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา สถาบันฯ ควรมีการแจ้งผลสะท้อนกลับการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ผลการปฏิบัติงานในสถานประกอบการให้นักศึกษาทราบ จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของตนก่อนสำเร็จการศึกษา และแจ้งผลการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันให้สถานประกอบการทราบ ควรจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะให้นักศึกษาสหกิจศึกษาที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจากสถานประกอบการตามที่นักศึกษาต้องการก่อนสำเร็จการศึกษา ควรติดตามผลการทำงาน การได้งานทำ การศึกษาต่อของนักศึกษา ข้อมูลของสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศและข้อมูลศิษย์เก่าพร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] จักรพงษ์ พวงงามชื่น. (2556). คู่มือการฝึกอบรมวิธีการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษาให้แก่คณาจารย์กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [2] สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. (2555). [ออนไลน์]. แนะนำสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. [สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2555]. จาก <http://www.tni.ac.th/web/tni2012-th/index.php?>
- [3] สมาคมสหกิจศึกษาไทย. (2552). มาตรฐานและการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษา. นครราชสีมา. สมาคมสหกิจศึกษาไทย.
- [4] ทิศนา แหมมณี. (2555). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] กฤษดา วิศวธีรานนท์. (2551). [ออนไลน์]. Monotsukuri Concept, the Art of Japanese Manufacturing: วัฒนธรรมการผลิตแบบญี่ปุ่น. [สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2555]. จาก <http://www.tni.ac.th/gallery/krisadaSIT/monotsukuriTNI.pdf>
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). [ออนไลน์]. แผนการดำเนินการส่งเสริมสหกิจศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2551-2555. [สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2555]. จาก <http://www.mua.go.th/users/bphe/cooperative/>
- [7] Kolb David. (2012). [online]. David Kolb's learning styles model and experiential learning theory (ELT). [Cited November 5, 2012]. From <http://www.businessballs.com/kolblearningstyles.htm>
- [8] Lombardi, M. (2007). [online]. Authentic learning for the 21st century: an overview. [Cited September 17, 2012]. From <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/eli3009.pdf>
- [9] Herrington, J., & Kervin, L., (2007). [online]. Constrictivism & Technology/ Authentic learning. [Cited May 30, 2013]. From https://en.wikibooks.org/wiki/Constructivism_%26_Technology/ Authentic_Learning
- [10] อลงกต ยะไทย์. (2549). การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี จากผลการเปรียบเทียบสมรรถนะกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [11] อัจฉราพร โชติพลฤกษ์. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการอุดมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.